

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 26/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om offentlig upphandling och lag om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 maj 2006 en proposition med förslag till lag om offentlig upphandling och lag om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (RP 50/2006 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har förvaltningsutskottet, kommunikationsutskottet, social- och hälsovårdsutskottet och miljöutskottet lämnat utlåtanden i ärendet. Utlåtandena (FvUU 25/2006 rd, KoUU 24/2006 rd, ShUU 13/2006 rd och MiUU 29/2006 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- handels- och industriminister Mauri Pekkari-
nen, överdirektör Raimo Luoma, regerings-
råd Elise Pekkala och överinspektör Kyllikki
Silvennoinen, handels- och industriministe-
riet
- äldre budgetsekreterare Tomi Hytönen, fi-
nansministeriet
- lagstiftningsråd Eija Siitari-Vanne, justitie-
ministeriet
- överdirektör Kari Välimäki, social- och häl-
sovårdsministeriet

- överinspektör Kimmo Takamaa, miljöminis-
teriet
- rådgivare Vesa Leino, utrikesministeriet, ut-
vecklingspolitiska avdelningen
- förvaltningssekreterare Anne Nenonen, hög-
sta förvaltningsdomstolen
- tf. överdomare Olli Mäkinen, marknadsdom-
stolen
- konkurrensråd Riitta Ryhänen, Konkurrens-
verket
- upphandlingsdirektör Jorma Lamminmäki,
Helsingfors stads upphandlingscentral
- verkställande direktör Ari Simonen, Lahden
seudun kuntatekniikka
- verkställande direktör Anssi Pihkala, Hansel
Oy
- vicehäradshövding Pentti Vähäkuopus, ICT
Suomi ry
- chef för juridiska ärenden Arja Virtanen och
fastighetsjurist Pekka Henriksson, Senat-
fastigheter
- verkställande direktör Roope Siirainen,
VALOA design Oy
- verkställande direktör Esko Mustamäki, Re-
deriverket Finstaship
- expert Pekka Ropponen och expert Veijo Tu-
runen, Finlands Näringsliv
- avdelningschef Marja-Liisa Peltola, Central-
handelskammaren
- ombudsman Veli-Pekka Sinervuo, Förbundet
Utvecklingshämning

- verkställande direktör Kaisu Greus, Kiinteistökaari Oy som representant för Finlands Näringsliv
 - direktör Ensio Hakkarainen, Rakennusteollisuus RT ry
 - chefsjurist Antero Oksanen, Finlands Kommunförbund
 - enhetschef Leena Piekkola, Rådgivningsenheten för offentlig upphandling
 - ombudsman Jukka Pekkala och kontaktchef Kerstin Ekman, Finlands Idrott rf
 - direktör Martti Pallari, Företagarna i Finland
 - direktör Jari Romanainen, Teknologiska utvecklingscentralen
 - avdelningschef Päivi Ahonen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
 - vice verkställande direktör Esko Romppainen, Penningautomatföreningen
 - jurist Marina Furuholm, Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry
 - verkställande direktör Kalervo Saastamoinen, Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät TESORY
 - biträdande stadsjurist Tuomas Heikkinen, Åbo stad
 - juris doktor Pentti Arajärvi
 - professor Kai Kalima
 - professor Veli-Pekka Viljanen.
- Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
- konsultativ tjänsteman Jorma Immonen
 - Akava rf
 - Kehitysvammaisten Tukiliitto.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om offentlig upphandling (upphandlingslag) med bestämmelser om konkurrensförfarandena och rättsskyddsmedlen vid upphandling som görs av offentliga myndigheter och andra enheter inom lagens tillämpningsområde. Samtidigt föreslås en lag om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (försörjningslag) som skall omfatta motsvarande konkurrensförfaranden. Den gällande lagen om offentlig upphandling och fyra förordningar som har utfärdats med stöd av den upphävs. Också förordningen om upphandlingar på vilka lagen om offentlig upphandling inte tillämpas kommer att upphävas.

Syftet med förslagen är att göra användningen av offentliga medel effektivare och tydliggöra villkoren för upphandlande myndigheters inköpsarbete samt att garantera alla anbudsgivare en likvärdig och icke-diskriminerande behandling vid offentlig upphandling. Genom propositionen verkställs Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster (nedan upphandlingsdirektivet) samt

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG om samordning av förfarandena vid upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (nedan försörjningsdirektivet). I propositionen beaktas dessutom ändringar som beror på EG-domstolens rättspraxis om offentlig upphandling. I enlighet med 80 § i grundlagen ska lagarna omfatta olika faser av konkurrensförfarandet som det tidigare föreskrivits om genom förordning.

De föreslagna lagarna svarar till innehållet i stort sett mot den gällande lagstiftningen om offentlig upphandling. De viktigaste följdändringarna av direktiven gäller inköpscentraler, nya konkurrensförfaranden och annonseringskanaler samt obligatorisk viktning av jämförelsekriterierna för anbud. I upphandlingslagen föreslås nationella tröskelvärden bli införda vid sidan av EU:s tröskelvärden som ingår i direktivet (varu- och tjänsteupphandlingar 211 000 euro, eller 137 000 euro för vissa myndigheter inom statens centrala förvaltning, och 5 278 000 euro för byggtreprenader). Det nationella tröskelvärdet för varu- och tjänsteupphandling föreslås vara 15 000 euro, för hälsovård och sociala

tjänster 50 000 euro och för byggtreprenader 100 000 euro.

Den föreslagna försörjningslagen ska bara gälla upphandling som överskrider EU:s tröskelvärden. För kontrakt på varor och tjänster är EU:s tröskelvärde 422 000 euro och för kontrakt på byggtreprenader 5 278 000 euro. Försörjningslagen svarar i huvudsak mot upphandlingslagen. Men upphandlingsförfarandena ska vara flexibla och användningen av förhandlat förfarande ska till exempel inte begränsas.

Upphandlingslagen ska inte tillämpas på upphandlingar som ligger under de nationella trös-

kelvärdena eller försörjningslagen på upphandlingar som ligger under EU:s tröskelvärden. Bestämmelserna och principerna i fördraget kräver att de upphandlande enheterna också vid den här typen av upphandling säkerställer en tillräcklig insyn samt en likvärdig och icke-diskriminerande behandling.

I överprövningsförfarandena föreslås inga avsevärda ändringar, eftersom ett nytt direktivförslag emotses inom kort.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och annan utredning finner utskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen med anmärkningarna och ändringsförslagen nedan.

Allmän utgångspunkt

Offentliga upphandlingar påverkar i hög grad människors vardag. De består av olika typer av varor och tjänster och av offentligt byggande, och de medverkar till att trygga viktiga funktioner i vårt välfärdssamhälle. Propositionen reglerar procedurerna kring den typen av upphandling och tanken är att offentliga medel ska användas effektivt, samt på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt.

Propositionen baserar sig på direktiv och EG-domstolens rättspraxis. Nationell prövning tillämpas vid upphandlingar som ligger under EU:s tröskelvärden och vid sekundära tjänster enligt bilaga B, till exempel hälsovård och socialtjänster samt hjälptjänster och tjänster i anslutning till transporter. Rent allmänt påpekar utskottet att den nationella regleringen försvåras av om det är oklart vilka gränser gemenskapslagstiftningen sätter. De föreslagna bestämmelserna bygger framför allt på rättspraxis i EU och anknypande principer, men det är inte självklart hur

de ska tillämpas framför allt på vår kommunala sektor och inom den tredje sektorn.

I dagsläget utsträcks annonseringsförfarandet för upphandlingar som överstiger EU:s tröskelvärden bara till alla upphandlingar som överstiger de nationella tröskelvärdena. Årligen kommer det att finnas uppskattningsvis 40 000 upphandlingar som överstiger de nationella tröskelvärdena, men inte EU:s tröskelvärden. Årligen har annonseringsförfarandet omfattat cirka 2 000 annonser. Räknat i antal kommer största delen av upphandlingarna, ungefär en miljon upphandlingar, att undantas lagen eftersom de ligger under de nationella tröskelvärdena. Mätt i upphandlingarnas värde gäller lagen fortfarande 90 procent av upphandlingarna.

Offentliga upphandlingar är förenade med betydande ekonomiska värden. I Finland uppgår de till totalt omkring 22,5 miljarder euro, vilket är cirka 15 procent av bnp. Ungefär 13,6 miljarder euro omfattas av propositionen. Av beloppet ligger 3,6 miljarder över EU:s tröskelvärden och står för omkring 1 600 upphandlingar.

I propositionen är bestämmelserna uppdelade på två lagar, en lag om offentlig upphandling (upphandlingslagen) och en lag om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (försörjningslagen). Uppdelningen är befogad, menar utskottet. Försörjningslagen följer i allt väsentligt samma förfaranden som

upphandlingslagen, men gäller bara upphandlingar som överstiger EU:s tröskelvärden. Frågor som gäller försörjningslagen behandlas nedan i ett särskilt avsnitt.

Ekonomiutskottet menar att propositionen medverkar till större flexibilitet i upphandlingsprocessen. De nya reglerna ger de upphandlande enheterna bättre möjligheter att beakta särdragen i framför allt tjänsteupphandling. Det utvidgade annonseringsförfarandet förbättrar informationen om rikstäckande upphandlingar och ökar därmed konkurrensen. De föreslagna nationella tröskelvärdena undantar ett stort antal upphandlingar. Men de är å andra sidan av så liten ekonomisk betydelse att kostnaderna för upphandlingsförfarandet i de flesta fall är så gott som lika stora som själva nyttan av förfarandet. I dessa fall har upphandlingsförfarandet inte medverkat till någon större effektivitet i den offentliga upphandlingen eller i användningen av skattemedel, vilket är syftet med propositionen.

Principen i propositionen är att ett något mer flexibelt förfarande ska tillämpas på upphandlingar som överstiger de nationella tröskelvärdena, men ligger under EU:s tröskelvärden, än reglerna kräver för upphandlingar som överstiger EU:s tröskelvärden. Anbuds-förfarandet är mer flexibelt när det gäller förhandlat förfarande och direktupphandling. Gemenskapsreglerna kräver att upphandlingar under EU:s tröskelvärden följer vissa fundamentala rättsregler i EG-fördraget och inte minst förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. EG-domstolens rättspraxis har lagt fast reglerna för den typen av upphandlingar och kommissionen har lämnat ett tolkningsmeddelande om rättspraxis i dessa fall (Kommissionens tolkningsmeddelande om gemenskapsrättens tillämplighet på upphandlingskontrakt som inte, eller bara delvis, omfattas av direktiven om offentlig upphandling, 2006/C 179/02). Rättspraxis och tolkningsmeddelandet från kommissionen anger riktlinjerna, men i dagsläget finns det inga tydliga regler för gränserna för nationella anbuds-förfaranden.

I propositionen föreslås att det flexibla nationella förfarandet också ska tillämpas på upphandlingar enligt bilaga B oavsett om de ligger

över eller under EU:s tröskelvärden. Enligt direktivet behöver bara annons i efterhand och tekniska specifikationer vid anbuds-förfarande tillämpas på upphandlingar som överstiger EU:s tröskelvärden.

Inom ramen för gemenskapslagstiftningen hade det gått att välja ett ännu flexiblere förfarande för upphandlingar enligt bilaga B och upphandlingar som ligger under EU:s tröskelvärden, framhåller utskottet. Därför menar utskottet att man i den kommande uppföljningen bör hålla ett öga på hur smidiga de nationella förfarandena är och i förekommande fall göra dem mer generösa inom ramen för gemenskapslagstiftningen.

Utskottet omfattar de allmänna riktlinjerna i propositionen men lyfter nedan fram de viktigaste frågorna som kom fram vid behandlingen i utskottet, bland annat upphandlingsprinciperna, de nationella tröskelvärdena, samarbetet mellan kommunerna, den tredje sektorn samt uppföljningen av vilka effekter den nya lagstiftningen har och utbildning om de nya reglerna.

Upphandlingsprinciper

Som det sägs ovan syftar lagen till att skapa en ram för upphandlingsförfarandet. Därför föreskriver 2 § i båda lagarna på ett mycket allmänt plan om upphandlingsprinciperna. I sär-lagstiftning kan det utifrån principerna föreskrivas närmare om upphandlingsprinciperna inom respektive sektor.

Propositionen föreskriver bland annat att de upphandlande enheterna ska utnyttja befintliga konkurrensförhållanden och behandla alla parter på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt agera öppet och med beaktande av proportionalitetskraven. Så när som på öppenhetsprincipen stämmer den föreslagna lagen överens med den gällande. I 2 § 2 mom. i upphandlingslagen rekommenderas det dessutom att upphandling ska ordnas på ett rationellt sätt och med hänsyn till miljöaspekterna.

I sitt utlåtande (MiUU 29/2006 rd) föreslår miljöutskottet att 2 § 2 mom. formuleras om för

att starkare styras mot målet att ta större miljöhänsyn.

Inte bara 2 § 2 mom. innehåller miljöaspekter. I 45 § i upphandlingslagen ingår tekniska specifikationer som gäller miljöaspekter och enligt 54 § kan tolkningen av kriterierna för utslutning ur anbudsförfarandet bygga på miljöaspekter. Enligt 59 § kan den upphandlande enheten dessutom begära information av kandidaten eller anbudsgivaren om miljöskyddsåtgärderna i samband med byggentreprenader eller tjänster, om det är nödvändigt för upphandlingen.

I 62 och 72 § anføres dessutom exempel på kriterier som måste beaktas vid jämförelser av anbud och bedömning av vilket anbud som är fördelaktigast totalekonomiskt sett. Kriterier som nämns är till exempel kvalitet, pris, miljöegenskaper, livslängdskostnader och kostnadseffektivitet.

Det är köparen som ska ange upphandlingsvillkoren samt viktningen av pris och kvalitet. Propositionen begränsar inte kriterierna annat än att de inte får vare sig gynna eller diskriminera någon anbudsgivare. Regeringen tar inte ställning till själva innehållet i upphandlingen eftersom lagförslagen bara reglerar procedurerna, det vill säga hur det segrande anbudet ska väljas, men inte hur det ska se ut. Det är en fråga som helt och hållet avgörs av köparen. Med hänsyn till lagsystematiken anser utskottet att det inte finns någon anledning att införa mer förpliktande urvalskriterier, inbegripet miljöaspekterna, än regeringen nu föreslår. Med hänvisning till utlåtandet från miljöutskottet anser ekonomiutskottet det däremot viktigt att den upphandlingsstrategi och miljökriterierna där som har föreslagits av kommissionen för hållbar konsumtion och produktion genomförs. Strategin skapar en ram för en ökad andel miljöfrämjande upphandling inom all offentlig upphandling.

Propositionen begränsar inte kriterierna för upphandlingskontrakt, till exempel kontraktets giltighetstid, regler för kundfeedback eller liknande avtalsvillkor som köparen kan välja, förutsatt att de varken direkt eller indirekt är diskriminerande och hänför sig till genomförandet av upphandlingskontraktet. Hur kontrollen ska ord-

nas under giltighetstiden hör helt och hållet till köparen att avgöra. Ekonomiutskottet menar att det nuvarande anbudsförfarandet alltför mycket är inriktat på anbud med det lägsta priset. Kvalitet bör få större utrymme. Dessutom bör kundperspektivet beaktas redan i avtalsvillkoren. Till exempel social- och hälsovårdsmyndigheterna kunde i samråd med aktörer inom området ta fram fler kvalitetsstrategier eller andra modeller för att detaljstyra upphandlingsmyndigheterna att köpa tjänster av högre kvalitet. Eventuellt kunde det tas fram liknande allmänna avtalsvillkor eller mallvillkor för enskilda tjänster inom social- och hälsovården som det redan finns för varuupphandling och entreprenader. Strategier bör ingå i en handbok för upphandling. Nedan motiverar utskottet närmare varför det behövs en handbok.

Liknande strategier och mallvillkor bör också läggas upp för andra särskilda upphandlingskriterier i förfrågningsunderlaget. I 49 § regleras specialvillkoren för upphandlingskontrakt. I detaljmotiven sägs att villkoren kan gälla till exempel anställning av personer med sysselsättningsproblem, bekämpning av arbetslöshet, anställning av personer med funktionshinder eller nivån på eller genomförandet av miljöskydd. Utskottet menar att de särskilda villkoren också kan gälla frågor kring anställningsvillkoren, till exempel kollektivavtalens allmängiltighet och jämställdhetsaspekter.

Vidare understryker utskottet att små och medelstora företag måste ha möjligheter att delta i anbudsförfaranden. Anbuderna måste i mån av möjlighet läggas upp så att deltagande i anbudsförfaranden i grupp kan genomföras enligt 61 §, till exempel av ett nätverk bestående av små och medelstora företag.

Nationella tröskelvärden

Tillämpningsområdet för upphandlingslagen begränsas av de nationella tröskelvärdena eftersom lagen inte tillämpas på upphandlingar som ligger under tröskelvärdena. I den gällande upphandlingslagen ingår inga direkta gränobelopp utan obetydliga upphandlingar är undantagna la-

gen. I rättspraxis har gränsen gått vid ungefär 6 000 euro, och nu föreslår regeringen en höjd gräns.

När propositionen utarbetades föreslogs både sänkningar och höjningar av tröskelvärdena. Slutresultatet är en kompromiss som bygger på tre tröskelvärden. Varor och tjänster 15 000 euro, social- och hälsovårdstjänster 50 000 euro och byggtreprenader 100 000 euro. Arbetsgruppen för propositionen lade fram en modell med två tröskelvärden, varuupphandlingar och samtliga tjänster 20 000 euro och entreprenader 100 000 euro precis som i propositionen.

Utskottet påpekar att de nationella tröskelvärdena inverkar dels på själva upphandlingssättet, dels på överprövningsmöjligheterna. Vid upphandlingar under tröskelvärdena kan beställaren själv bestämma hur upphandlingen ska göras förutsatt att den inte är diskriminerande, tillåter insyn och följer eventuella upphandlingsregler och upphandlingsförfaranden som lagts fast av den upphandlande enheten. Vid upphandlingar som ligger under tröskelvärdena går det inte, liksom inte heller vid andra upphandlingar, att överklaga till marknadsdomstolen. I stället finns det förvaltningsrättsliga och kommunala överprövningsmöjligheter. Rättsmedel enligt upphandlingslagen ska i undantagsfall sättas in om upphandlingsvärdet har pressats för att ligga under det nationella tröskelvärdet genom förfaranden som är förbjudna i upphandlingslagen.

Förvaltningsutskottet anser i sitt utlåtande (FvUU 25/2006 rd) att de nationella tröskelvärdena åtminstone inte ska vara lägre än i propositionen. Det behövs anvisningar från både staten och kommunsektorn för upphandlingar som är undantagna tillämpningsområdet, anser förvaltningsutskottet. Kommunikationsutskottet påpekar (KoUU 24/2006 rd) att procedurerna i upphandlingslagen och försörjningslagen är komplicerade och att små upphandlingar inte ska belastas med den typen av krångliga förfaranden som ingår i lagförslagen. Därför anser kommunikationsutskottet att tröskelvärdena måste höjas. Social- och hälsovårdsutskottet anser (ShUU 13/2006 rd) att ett nationellt tröskelvärde behövs för ett flexibelt genomförande av små upp-

handlingar inom social- och hälsovården. Effekten av de nationella tröskelvärdena bör bevakas nogga och eventuella ändringsbehov utvärderas, påpekar social- och hälsovårdsutskottet.

Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det klart och tydligt fram att tröskelvärdena påverkar den kommunala verksamheten beroende på kommunstorleken. Följaktligen anser ekonomikutskottet att effekterna av de nationella tröskelvärdena bör följas upp och utfallet skrivas in i den redogörelse som utskottet föreslår.

Upphandlingar kommunerna emellan

Kommunerna kommer fortfarande att ha fria händer att besluta om de vill göra upphandlingar internt inom ramen för den kommunala organisationen och i egen regi, samarbeta med andra kommuner eller göra upphandlingar på den externa marknaden. Lagarna gäller inte kommuninterna upphandlingar och externa upphandlingar bara när de överskrider tröskelvärdena. Däremot är det oklart när samarbete mellan upphandlande enheter omfattas av de föreslagna lagarna.

Den mest relevanta bestämmelsen ingår i 10 § i upphandlingslagen. Paragrafen har en särskild bestämmelse om upphandling hos anknutna företag (så kallad in house-upphandling), som på vissa villkor kan undantas upphandlingslagen. Direktivet har inga relevanta bestämmelser utan regleringen kommer sig av rättspraxis vid Europeiska gemenskapernas domstol (EG-domstolen). Särskild relevans har domen i mål C-107/98 Teckal (Reg. 1999, s. I-8121). Domen relateras i detalj i propositionen (s. 63). I överensstämmelse med domen undantar lagförslaget upphandlingar som en upphandlande enhet upphandlar hos anknutna företag. Relationerna mellan dem bedöms med hänsyn till deras rättsliga integritet och självständiga beslutsfattande. Om upphandlingar görs hos formellt fristående företag måste relationen bedömas med avseende på den upphandlande enhetens bestämmanderätt och övervakningsbefogenheter och med avseende på vilken typ av verksamhet det anknutna företaget bedriver. En upphandling kan undan-

tas upphandlingslagen bara när en regional eller lokal myndighet övervakar den juridiska personen på samma sätt som den övervakar sina egna verksamhetsställen och den juridiska personen bedriver merparten av sin verksamhet i samråd med de myndigheter som den ägs av. Utifrån rättspraxis gäller detta också kontrakt som inte omfattas av upphandlingsdirektiven eller bara delvis omfattas av direktiven.

Rent praktiskt innebär detta att till exempel kommuninterna upphandlingar hos avdelningar, affärsverk eller andra enheter som ingår i organisationen inte är upphandlingar i den mening som den föreslagna lagen avser, och följaktligen inte berörs av anbudsförfarandet. När det gäller kommunernas affärsverk bör man från fall till fall överväga om relationen mellan upphandlings- respektive anknytningsenheterna uppfyller de krav på bestämmanderätt, övervakning och verksamhetsinriktning som nämns ovan.

Kommunerna är självständiga juridiska personer. Följaktligen måste upphandlingar dem emellan konkurrensutsättas. I ett yttrande (MARKT C 3/JK/mm d (2005) 16206) säger kommissionen klart ut att kommunerna kan bestämma om de tillhandahåller en tjänst själva, för över befogenheten till en juridisk person (till exempel en samkommun) eller upphandlar tjänsten på marknaden. Om de upphandlar en tjänst på marknaden måste de tillämpa ett anbudsförfarande oavsett om de ingår ett upphandlingskontrakt med ett privat företag eller med en annan kommun. Också högsta förvaltningsdomstolen har i två avgöranden tolkat Teckal-domen på samma sätt (HFD:2004:102 och HFD:2006:61).

Både 10 § i upphandlingslagen och yttrandet från kommissionen gäller upphandlingskontrakt. I 5 § definieras upphandlingskontrakt som ett skriftligt kontrakt som slutits mellan en eller flera upphandlande enheter och en eller flera leverantörer och som avser utförande av byggentreprenad, upphandling av varor eller utförande av tjänster mot ekonomiskt vederlag. Däremot går propositionen inte närmare in på hur samarbete mellan kommunerna enligt 10 kap. i kommunallagen (365/1995) ska tolkas i relation till upphandlingslagen. I 76 § i kommunallagen

sägs att kommuner med stöd av avtal kan sköta sina uppgifter tillsammans. Utskottet påpekar att också kommunallagen är knapphändig på den här punkten. Ofta avser samarbetsavtal långfristiga avtal som innebär att en kommun tillhandahåller de avtalade tjänsterna för de övriga avtalsparterna. Samarbetet syftar till att kommunerna tillsammans dels ska utföra en viss uppgift, dels förbättra verksamheten. Vanligen täcker avtalen in uppgifterna inom ett visst förvaltningsområde eller inom ett delområde, till exempel en serviceenhet eller en myndighetsenhet. De faktiska kostnaderna fördelas solidariskt mellan alla avtalsparter utifrån användningsfrekvensen eller enligt andra kriterier utan att parterna eftersträvar ekonomisk nytta eller vinning.

Med avseende på upphandlingslagen är det av relevans bland annat om verksamheten ordnas gemensamt och grundar sig på ett offentligrättsligt avtal eller om tjänsterna upphandlas genom privaträttsliga avtal. Myndighetsverksamhet betraktas inte som upphandling och lagen hindrar till exempel inte att kommunerna samarbetar om verksamheter under tjänsteansvar. I 76 § 3 mom. i kommunallagen sägs att kommunerna kan komma överens om att en uppgift som i lag är stadgad för kommunerna eller deras myndigheter och kan delegeras till en tjänsteinnehavare, anförtros en tjänsteinnehavare i en annan kommun som sköter uppgifter under tjänstemannans ansvar. Utöver myndighetsuppgifterna kan kommunerna samverka också på annat sätt utan att det av tradition har betraktats som upphandling. En särskiljande faktor har bland annat varit att avtalen vid samarbete har bedömts ur ett samverkansperspektiv och inte ur ett kommersiellt perspektiv. Samverkansformer som betraktas som samarbete karakteriseras av långfristiga avtal, inbördes fördelning av kostnaderna och solidariskt ansvar mellan de tjänsteutnyttjande kommunerna utan egen vinning.

Däremot kan varken enstaka upphandlingar eller avtal där priset på tjänsterna anges marknadsmässigt betraktas som samarbete. Vid upphandling eftersträvar säljaren ekonomisk lönsamhet. Upphandlingskontrakten är vanligen kortare och priset exakt angett på marknadsmäs-

siga villkor. Avtal mellan kommunerna kan också vara kommersiella och betraktas då som upphandlingar.

Vid samarbetsavtal kan verksamheten övervakas av ett gemensamt organ. Ett annat alternativ är att en tjänst planeras och genomförs och kostnaderna följs upp under friare samverkansformer. I 77 § i kommunallagen sägs att de samarbetande kommunerna kan komma överens om att en del av ledamöterna i det organ i den kommun som sköter uppgiften utses av de andra kommunerna. Det gemensamma organet kan vara en nämnd, en direktion eller en kommitté. Det gemensamma organet är underställt fullmäktige eller styrelsen i en av avtalskommunerna.

Än så länge har det inte kommit upp i rättspraxis om det spelar någon roll för definitionen på upphandlingsavtal hur kostnaderna för ett serviceavtal är fördelade eller på vilket sätt verksamheten övervakas. I målet Teckal och tolkningen av fallet bedöms bara bestämmande inflytande i relation till de anknutna företagen och försäljning till utomstående.

Det kan hända att vi får större klarhet i frågor när EG-domstolen har avgjort en del klagomål som är aktuella. I dagsläget är det därför bäst att inte närmare specificera det kommuninterna samarbetet i förslaget till upphandlingslag. Inom ramen för nuvarande rättspraxis ger de föreslagna bestämmelserna också rum för samarbete mellan kommunerna. Som läget är nu går det inte att dra någon skarp gräns mellan upphandlingskontrakt och samarbete.

Läget är otillfredsställande och utskottet anser att frågan bör utredas ytterligare och nödvändiga bestämmelser skrivas in i nationell speciallagstiftning. Det är nödvändigt för att alla parter bättre ska vara klara över vilka kriterier som gäller för samarbete som undantas upphandlingslagen. Samtidigt finns det anledning att utreda möjligheterna att precisera kommunallagen i samband med den pågående kommun- och servicestrukturreformen. Ett förslag till ramlag (RP 155/2006 rd) för reformen behandlas just nu i riksdagen. Propositionen talar bland annat för kommunala samarbetsområden där en kommun

ska kunna tillhandahålla tjänster för de övriga kommunerna i samarbetsområdet. Interkommunalt samarbete kan precis som konkurrensutsättning effektivisera användningen av offentliga medel och generera totalekonomiskt sett goda resultat, vilket är målet i upphandlingspropositionen.

Utskottet föreslår ett uttalande där riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur speciallagstiftningen bör ändras på grund av det interkommunala samarbetet inom upphandlingssektorn (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Den tredje sektorn

I Finland berörs också i hög grad olika typer av ideella organisationer och stiftelser med en långvarig aktiv roll framför allt inom social- och hälsovård och bildningssektorn av upphandlingslagen. Dessa allmännyttiga organisationer och deras verksamhet är i många stycken en stor resurs i vårt land, och vi måste värna om den. Resursmässigt är dessa tre sektorer utsatta för stor press, och då krävs det samarbete av alla parter, både från kommunernas och från den privata sektorns och frivilligorganisationernas sida. Det är en stor uppgift att effektivisera denna mekanism, framhåller utskottet.

Socialvård, hälso- och sjukvård och utbildning är grundlagsfästa rättigheter. Följaktligen måste målen samt fördelarna och nackdelarna med konkurrensutsättning bedömas ur detta särskilda perspektiv. Valfärdstjänsterna ingår i en offentlig förpliktelse att tillhandahålla tjänster och kontinuitet, varaktighet och människors känsla av trygghet spelar därför en stor roll. Den här typen av värderingar går inte alltid att mäta exakt och det försvårar konkurrensutsättningen. Det faktum att tjänster av allmänt intresse inte omfattas av det kommande tjänstedirektivet visar också att sektorerna har en speciell karaktär.

På gemenskapsnivå är regleringen av tjänster av allmänt intresse otydligt. I vitboken om tjänster av allmänt intresse [KOM (2004) 374 slutlig; 12.5.2004] säger kommissionen att tjänster av allmänt intresse är ett begrepp som omfattar både affärsmässiga och icke-affärsmässiga

tjänster som myndigheter anser vara av allmänt intresse och som därför ska omfattas av skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Vidare säger kommissionen att unionen och medlemsstaterna har ett delat ansvar för tjänsterna av allmänt intresse, men att det likväl främst ankommer på de relevanta nationella, regionala och lokala myndigheterna att definiera, organisera, finansiera och kontrollera tjänsterna.

Tjänster av allmänt intresse kan vara vinstsyftande eller ickevinstsyftande. Organisationer inom social- och hälsovårdssektorn har ofta ideella syften. De har börjat och verkar eventuellt fortfarande som genuina patient- och klientorganisationer, men har satsat på att tillhandahålla tjänster för sina medlemmar. De har andra syften än att generera ekonomisk vinst. En eventuell vinst av avkastningen används till att förbättra verksamheten eller finansiera en idéburen verksamhet.

Propositionen ger nya instrument för att hantera de särskilda frågorna kring tjänster av allmänt intresse, till exempel mänskliga aspekter på vård och behandling, medel för att undvika en splittrad vårdkedja, faktorer kring kontinuitet i vårdrelationen och kvaliteten på tjänsterna, frågor som är nödvändiga för en högkvalitativ social- och hälsovård. I likhet med social- och hälsovårdsutskottet understryker ekonomiutskottet möjligheterna att tillämpa det förhandlade förfarandet i 66 § och direktupphandling i 67 § i upphandlingslagen. Direktupphandling är tillåten när det i enstaka fall är viktigt att ta hänsyn till de mänskliga aspekterna. Som regeringen säger i motiven (s. 118) till 67 § i lagförslaget kan mekanismen tillämpas till exempel när det vore oskäligt att ändra boendetjänsterna för äldre, svårt sjuka eller utvecklingsstörda. I sådana fall ska det gå att sluta avtal med en anbudsgivare i fråga om en enskild patient utan att avtalet konkurrensutsätts eller giltighetstiden begränsas. Både förhandlat förfarande och direktupphandling kommer att kräva stor kompetens av upphandlingsmyndigheterna. Utskottet återkommer till frågan nedan i avsnittet om vägledning och utbildning.

EG-lagstiftningen tillåter inte att den tredje sektorn beaktas direkt vid ett anbudsförfarande. I princip gäller konkurrensutsättningen den tredje sektorn på samma villkor som alla andra aktörer. I EG:s rättspraxis, (till exempel Sodemare C-70/90) slås fast att det inte strider mot artiklarna 52 och 58 i EG-fördraget att en medlemsstat tillåter att bara privata icke vinstsyftande aktörer medverkar i den lagstadgade socialtjänsten genom att ingå avtal som ger dem rätt att få ersättning från myndigheterna för sociala tjänster inom hälso- och sjukvården. Artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget tillämpas inte på den nationella lagstiftningen som föreskriver att bara de privata aktörer som inte eftersträvar vinst får medverka i den statliga socialvården genom att ingå avtal som ger dem rätt att få ersättning av myndigheterna för sociala tjänster inom hälso- och sjukvården. Med hänvisning till detta framhåller utskottet att den tredje sektorn kan tilldelas uppgifter som ingår i plikten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, men att rättigheterna och skyldigheterna måste läggas fast noggrannare i särslagstiftning.

I betänkandet (EkUB 9/2006 rd) om aktiebolagslagen påpekar ekonomiutskottet att regeringen bör utreda om Finland behöver lagbestämmelser om allmännyttiga aktiebolag med begränsad vinstutdelning. Utskottet menar att allmännyttig företagsverksamhet med utpräglad samhällsinriktning spelar en framträdande roll när det gäller att tillhandahålla vård, omsorg och utbildning och för att främja en rad viktiga samhällspolitiska syften. Allmännyttiga aktiebolag kan vara ett viktigt instrument i strukturomvandlingen och omdaningen av offentlig sektor när det offentliga tjänstetillhandahållandet allt mer präglas av affärsmässighet. Priserna kan vara skäliga när ägarna inte har överdrivna krav på avkastning.

Till exempel gemensamt arbete, talkoarbete, i idrottsföreningar är en särskild verksamhetsform inom den tredje sektorn. Också den typen av verksamhet har långa anor i vårt samhälle och vi bör inte låta upphandlingslagen inverka på dess fortbestånd, framhåller ekonomiutskottet. Vid upphandlingar under de nationella tröskel-

värdena får kommunerna själva bestämma om de vill konkurrensutsätta tjänster eller lägga ut dem till exempel på organisationer. Merparten av talkoarbetarna ligger under de nationella tröskelvärdena, påpekar ekonomiutskottet. I domen i målet Altmark Trans (C-280/00) lägger EG-domstolen fast vilka särskilda villkor som måste uppfyllas för att en ersättning inte ska klassas som statsstöd. Ett villkor är att förmånstagaren har ålagts att tillgodose en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och att ersättningskriterierna har slagits fast objektivt och öppet i förväg. Ersättningen får inte vara större än nödvändigt för att täcka alla de kostnader eller de delar av kostnaderna som uppkommer för att skyldigheten ska tillgodoses, inbegripet inkomster från verksamheten och en skälig vinst för att uppfylla skyldigheten.

Med hänvisning till det ovan relaterade föreslår utskottet ett uttalande där riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilka behov det finns att införa särskilda bestämmelser om icke-vinstsyftande organisationer och organisationer med begränsad vinstutdelning för att vi ska kunna trygga adekvat och högkvalitativ socialtjänst och hälsovård för medborgarna (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Försörjningslagen

Försörjningslagen gäller upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster när de upphandlande enheternas projekt ligger över EU-tröskelvärdena. Uppskattningsvis mindre än fem procent av all offentlig upphandling berörs av försörjningslagen. Det är ungefär 85 upphandlingar årligen i hela EU. Lagen motsvarar i allt väsentligt den gällande lagstiftningen.

I sitt utlåtande påpekar kommunikationsutskottet att bestämmelserna om lagens tillämpningsområde är komplicerade och inte helt entydiga. Det är inte alltid lätt för de upphandlande enheterna att avgöra om en verksamhet omfattas av försörjningslagen eller inte. Utskottet pekar bland annat på att definitionen på transport inte stämmer överens med den gällande lagstiftning-

en. Den föreslagna definitionen är enligt utskottet tydligare än i den gällande lagstiftningen, men regeringen går inte närmare in på hur det är tänkt att tillämpningsområdet ska ändras.

Tillämpningsområdet anges främst genom definitionen på upphandlande enhet i 5 § och på grundval av 6—9 § som gäller olika typer av verksamheter, påpekar ekonomiutskottet. I 11 § tillåts de upphandlande enheterna anhålla om dispens hos kommissionen för att undanta direkt konkurrensutsatt verksamhet lagens tillämpningsområde. Detta har ansetts gälla hela branschen, inte bara en enskild aktörs verksamhet.

Kommunikationsutskottet påpekar också att tillämpningsområdet är otydligt när det gäller busstrafik. Ekonomiutskottet håller med kommunikationsutskottet om tolkningen att slutresultatet blir olika beroende på om det bedrivs abonnerad trafik eller linjetrafik med en buss. Vid abonnerad trafik tillämpas inte försörjningsdirektivet på enskilda transportörer, medan den däremot tillämpas på linjetrafik.

Detta visar hur svårt det är att tolka bestämmelserna. Ekonomiutskottet håller med kommunikationsutskottet om att bestämmelserna måste preciseras i gränsfallen. Det kan göras till exempel i den upphandlingshandbok som utskottet föreslår nedan.

Miljöutskottet föreslår i sitt utlåtande att 2 § i det andra lagförslaget får en liknande bestämmelse som det första lagförslaget har i 2 § 2 mom. Lagrummet rekommenderar att upphandlingar ordnas på ett adekvat sätt och med hänsyn till miljöaspekterna. Ekonomiutskottet anser förslaget vara motiverat och i linje med andan i direktivet och föreslår att 2 § får ett nytt 2 mom.

Rättssäkerhetsfrågor

När det införs nationella tröskelvärden går det inte längre att överklaga till marknadsdomstolen vid upphandling under tröskelvärdena. Detta är en principiellt viktig ändring och gäller största delen av upphandlingsbesluten. I levande livet har årligen bara en mycket liten del av upphandlingsbesluten gått vidare till marknadsdom-

stolen. Men överprövningsrätten har kunnat spela en viktig indirekt roll för hur de upphandlande enheterna agerat.

Förfarandet har ansetts vara tungrovt och dyrt, särskilt för att målen anhopas i marknadsdomstolen och besvärprocessen drar ut på tiden. Den genomsnittliga handläggningstiden är omkring 8,4 månader. Läget underlättas troligen när marknadsdomstolen får kompletterande resurser. Till en början kan det hända att domstolen får in fler besvär att behandla när de nya bestämmelserna kommer.

Pressen på marknadsdomstolen kan i viss mån underlättas av 80 § i upphandlingslagen, som föreskriver att 74 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen inte tillämpas på ärenden som ingår i marknadsdomstolens behörighet. Lagrummet innebär att domstolen har rätt att förordna en privat part att ersätta rättegångskostnaderna för en offentlig part. Enligt den gällande lagen är detta tillåtet bara när ett yrkande från en privat part har varit uppenbart ogrundat. Propositionen ger marknadsdomstolen friare händer att ta hänsyn till olika parter ansvar för rättegångskostnaderna.

Propositionen har inga omfattande strukturella ändringar i rättssäkerheten. Där sägs att ett förslag till rättsmedelsdirektiv för närvarande är under arbete i gemenskapen. När direktivet genomförs nationellt kan vi samtidigt göra en större översyn av rättssäkerhetsmekanismen. Som förvaltningsutskottet säger i sitt utlåtande kan det hända att begränsningarna i lagens tillämpningsområde och samtidigt också i marknadsdomstolens och högsta förvaltningsdomstolens befogenheter resulterar i att handläggningen av upphandlingsmål förs över på förvaltningsdomstolarna när den upphandlande enheten är en kommunal myndighet. I så fall gäller det att ta ställning till hur effektiva kommunalbesvär är som rättsmedel i jämförelse med rättsmedlen vid anbudsförfarande.

Som regeringen säger bör det noga följas upp hur rättssäkerheten, öppenheten och effektiviteten i systemet påverkas av de föreslagna ändringarna för att åtgärder ska kunna vidtas i förekommande fall. Dessutom är det viktigt att ta

hänsyn till utvecklingen i EU när en översyn av rättsmedlen görs. Ett tänkbart alternativ bör vara att minska pressen på marknadsdomstolen, till exempel genom att det inrättas ett nämndliknande organ med rätt att lämna rekommendationer, framhåller ekonomiutskottet.

Vägledning, utbildning och uppföljning

Under behandlingen i utskottet kom det kraftfullt fram att både anbudsgivarna och beställarna behöver bättre kompetens visavi anbudsförfarandena. Det är uppenbart att alla inte helt och hållet ens känner till förpliktelseerna i den gällande lagstiftningen. Utskottet framhåller att behovet av information ökar ytterligare med de nya bestämmelserna. De nya anbudsförfarandena kräver stor yrkeskompetens av de upphandlande myndigheterna. Likaså anser utskottet det nödvändigt att förbättra upphandlingskompetensen så mycket att berörda parter också kan ta hänsyn till andra kriterier än bara priset när upphandlingar görs.

Finansieringen av Kommunförbundets och handels- och industriministeriets gemensamma rådgivningsenhet för offentlig upphandling är tryggad fram till slutet av 2007. Det är viktigt att rådgivningen kan fortsätta också efter 2007, anser utskottet. Dessutom bör enheten placeras så att den alltid effektivt har tillgång till aktuell information om den nationella lagstiftningen och gemenskapsreglerna och om rättspraxis.

I detta sammanhang föreslår utskottet att det sammanställs en upphandlingshandbok som uppdateras efter hand och innehåller aktuella nationella bestämmelser och EG-rättsakter, de viktigaste domstolsavgörandena, tillämpningsregler och eventuellt också modeller för anbud i de vanligaste fallen. Handboken kunde också ge rekommendationer eller regler för till exempel kvalitetsfrågor och miljökriterier.

Som det framgår ovan innehåller propositionen på vissa punkter stora ändringar i upphandlingsförfarandena. För att lagstiftningens effekter för företagen, förvaltningen och rättssäkerheten ska kunna följas upp och nödvändiga ändringar göras föreslår utskottet att riksdagen för-

utsätter att regeringen noga följer upp effekterna av lagstiftningen och lämnar en redogörelse till riksdagen inklusive nödvändiga ändringsförslag inom 2008 (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

Posttjänster

Under utskottsbehandlingen noterades särskilt normgivningsbemyndigandet i 86 § 2 punkten i det första lagförslaget. Där sägs att det genom förordning av statsrådet vid behov kan utfärdas bestämmelser om tillämpningen av lagen vid upphandlingar som genomförs av enheter inom sektorn för posttjänster. En liknande bestämmelse ingår i 63 § 2 punkten i det andra lagförslaget. Dessutom föreskriver 87 § 4 mom. i det första lagförslaget att lagen tillämpas på sektorn för posttjänster senast till och med den 31 december 2008. En liknande bestämmelse ingår i 64 § 4 mom. i det andra lagförslaget. Där sägs det att lagen tillämpas på sektorn för posttjänster senast från och med den 1 januari 2009.

En viktig fråga med avseende på tillämpningsområdet ska således regleras genom förordning av statsrådet. Enligt vissa bedömningar strider detta mot 80 § i grundlagen. Det har ansetts att grundlagsbestämmelserna och en tydlig lagstiftning kräver att frågan regleras direkt i lag genom övergångsbestämmelser.

På grund av detta föreslår ekonomiutskottet att bestämmelserna om posttjänster preciseras. Normgivningsbemyndigandet för statsrådet stryks och lagarna får bestämmelser om tillämpligheten på posttjänster. Utskottet föreslår att posttjänster lyfts över från tillämpningsområdet för det första lagförslaget till tillämpningsområdet för det andra lagförslaget från och med den 1 januari 2008. Samtidigt måste 86 och 87 § i det första lagförslaget och 9, 63 och 64 § i det andra lagförslaget ändras.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Enligt upphandlingsdirektivet och försörjningsdirektivet ska medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktiven senast

den 31 januari 2006. Lagarna föreslås därför träda i kraft så snabbt som möjligt.

Under utskottsbehandlingen gång har det kommit fram att det behövs ett uppdaterat informationssystem (HILMA) för att utannonseringsförfarandet enligt upphandlingslagen ska kunna införas i den föreslagna omfattningen. Översynen av systemet har inte fortskridit enligt planerna och ikraftträdelsen av upphandlingslagen måste därför skjutas upp. Enligt vissa bedömningar kan systemet införas senast den 1 juni 2007. Som utskottet säger ovan behövs det adekvat utbildning och annan information när den nya lagstiftningen träder i kraft. Den basala kompetensen måste finnas redan innan lagen träder i kraft. Också detta talar för en senarelagd ikraftträdandetidpunkt. Då finns det tillräckligt med tid för förberedelserna.

Med hänvisning till detta anser utskottet att det första och det andra lagförslaget kan träda i kraft den 1 juni 2007. Dessutom lägger utskottet till bemyndiganden för att de åtgärder som verkställigheten kräver ska kunna vidtas.

Detaljmotivering

1. Lag om offentlig upphandling

2 kap. Tillämpningsområde

6 §. *Upphandlande enheter.* Utskottet föreslår att regeringens proposition med förslag till lag om ortodoxa kyrkan (RP 59/2006 rd) beaktas i 2 punkten som förvaltningsutskottet säger i sitt utlåtande. I propositionen föreslås ortodoxa kyrkosamfundet bli ändrat till ortodoxa kyrkan. Lagen har redan stadfästs (985/2006) och träder i kraft den 1 januari 2007.

8 §. *Undantag från tillämpningsområdet i fråga om tjänsteupphandling.* Utskottet ändrar hänvisningen i 1 mom. 7 punkten till det gällande Kyotoprotokollet (FördrS 12/2005). Protokollet trädde i kraft den 16 februari 2005 (FördrS 13/2005).

I 1 mom. föreslår utskottet en ny 8 punkt om flygtrafiktjänster för att undanröja överlappan-

de bestämmelser. Reguljär flygtrafik får upphandlas enligt förfarandet i förordning (EEG) nr 2408/92. Förordningen tillåter att medlemsstaterna inför en allmän trafikplikt med avseende på regelbunden lufttrafik till ett ytterområde eller ett utvecklingsområde eller på en flyglinje med låg trafikintensitet till en regional flygplats, om flyglinjen anses väsentlig för den ekonomiska utvecklingen i den region där flygplatsen är belägen. Skyldigheten får införas bara när kriterierna i förordningen är uppfyllda. Det innebär bland annat att övriga transportformer måste beaktas. Förordningen kräver att staten inför en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och ordnar ett internationellt anbudsförfarande. I och med att det finns en särskild förordning av rådet om upphandling av flygtrafiktjänster måste upphandlingsbestämmelserna i förordningen tillämpas när flygtrafiktjänster upphandlas.

9 §. Upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster. Paragrafen ringar in tillämpningsområdet för upphandlingslagen i relation till försörjningslagen.

Utskottet föreslår att 1 mom. förtydligas när det gäller rättsmedel som är tillämpliga på försörjningslagen på det sätt som förvaltningsutskottet föreslår. Rättsmedlen i upphandlingslagen ska också tillämpas på upphandlingar som omfattas av försörjningslagen.

11 §. Upphandling hos inköpscentral. Paragrafen anger hos vilka inköpscentraler det är tillåtet att göra upphandlingar utan anbudsförfarande. Enligt definitionen kan upphandlande enheter som direkt eller indirekt äger en inköpscentral anlita en inköpscentrals tjänster.

Utskottet föreslår att tillämpningsområdet för inköpscentraler vidgas och också gäller EU:s myndigheter med säte i Finland. Paragrafen får därför ett nytt 3 mom.

Europeiska kemikaliemyndigheten som kommer att etablera sig i Finland kommer då att kunna anlita statliga inköpscentraler. Också den gällande lagstiftningen tillåter ett sådant förfarande. Upphandlingsdirektivet kräver inte att det

uteslutande är ägarna som får anlita inköpscentraler. Också EU-myndigheterna i Danmark och Portugal ordnar sina upphandlingar på samma sätt.

5 kap. Upphandlingsförfaranden

27 §. Direktupphandling. I 1 punkten ändras den finska lagtexten till "osallistumishakemus". Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

32 §. Upphandling som grundar sig på ramavtal. Formuleringen i 2 mom. har anpassats efter direktivet.

8 kap. Val av kandidater och anbudsgivare samt val av anbud

53 §. Uteslutning av kandidater och anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott. Paragrafen föreskriver hur kandidaters och anbudsgivares lämplighet ska bedömas. Bestämmelsen grundar sig på artikel 45 i upphandlingsdirektivet där kriterierna för när anbudssökande och anbudsgivare ska uteslutas är uppräknade.

Utskottet kompletterar 3 mom. 2 punkten med närmare hänvisningar till konventionen.

Vidare föreslår utskottet att 4 mom. anpassas efter detaljmotiven. Den upphandlande enheten kan göra avsteg från skyldigheten att utesluta en kandidat eller en anbudsgivare som dömts för ett brott enligt momentet på grund av ett tvingande allmänintresse. Avsteg ska enligt det nya förslaget också få göras när en dömd person inte längre arbetar i en ansvarsfull position i det anbudsgivande företaget. Den brottsliga handlingen kan då inte anses vara av relevans för projektet.

Utskottet föreslår att likadana ändringar förs in i 50 § i försörjningslagen.

54 §. Andra grunder för uteslutning. Paragrafen tillåter att anbudsgivare utesluts ur anbudsförfarandet på andra grunder än de som nämns i 53 §.

Utskottet föreslår att 2 mom. kompletteras med kriterier som kan tillämpas vid uteslutning av kandidater eller anbudsgivare. Kriterierna finns uppräknade i detaljmotiven i propositionen. De kan till exempel vara hur allvarlig en

förseelse eller en försummelse är, hur den är kopplad till upphandlingen, hur lång tid det har gått sedan gärningen och andra påföljder. Dessutom ska eventuella gottgörelser visavi förseelsen eller försummelsen kunna beaktas.

55 §. Utredningar av villkoren för uteslutning. Paragrafen anger vilken information och vilka bevis det behövs för att uteslutningskriterierna i 53 och 54 § ska påvisas vara för handen.

Enligt detaljmotiven får bland annat uppgifter ur straffregistret som kommit fram när rätten att kontrollera registeruppgifterna utnyttjats gälla som närmare information. Med rätten att kontrollera registeruppgifter avses rätten enligt personuppgiftslagen (523/1999) och straffregisterlagen (770/1993) att kontrollera sina uppgifter i straffregistret. Uppgifterna behöver inte styrkas eller undertecknas. De upphandlande enheterna har inte samma rätt att begära uppgifter ur straffregistret. Syftet med bestämmelsen är att nuvarande praxis ska få fortgå.

Utskottet påpekar att det kan hända att bestämmelsen måste ses över eftersom kommissionen håller på att utreda om de upphandlande enheterna bör få rätt att få information om bland annat kriminell bakgrund hos anbudsgivare från andra medlemsstater direkt från de behöriga registermyndigheterna. Detta vore en principiellt sett stor förändring i och med att också privata aktörer som fått mer än 50 procent av medlen i offentligt stöd betraktas som upphandlande enheter.

I dagsläget är det motiverat att det nuvarande förfarandet får fortsätta, men utskottet föreslår att formuleringen i 1 mom. preciseras till att bevis och utredningar måste begäras enligt procedurerna i de behöriga lagbestämmelserna. Med behöriga lagbestämmelser avses bland annat bestämmelserna i personuppgiftslagen och straffregisterlagen om utlämnande av uppgifter ur straffregistret.

10 kap. Beslut om upphandling och upphandlingskontrakt

75 §. Hemlighållande av handlingar. Paragrafen föreskriver om offentlighet för handlingarna

i anbudsförfarandet. Utskottet föreslår preciseringar och omformuleringar i överensstämmelse med utlåtandet från förvaltningsutskottet. Samtidigt ändrar utskottet också paragrafrubriken för att den bättre ska motsvara paragrafinnehållet. Det föreslagna nya 4 mom. gäller en ändring av kyrkolagen (1054/1993) och behandlas just nu i riksdagen (RP 113/2006 rd; FvUB 28/2006 rd).

Samma ändring föreslås bli införd i 60 § i det andra lagförslaget.

12 kap. Särskilda bestämmelser

86 §. Närmare bestämmelser. Paragrafen föreskriver om normgivningsbemyndigande för statsrådet. Enligt 1 mom. 2 punkten kan det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om tillämpningen av lagen vid upphandlingar som genomförs av enheter inom sektorn för posttjänster.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan och 80 § i grundlagen föreslår utskottet att normgivningsbemyndigandet ändras så att det inte innehåller rätt att föreskriva hur länge lagen tillämpas på posttjänster. Bestämmelser om tillämpning föreslås ingå i 87 §. Följaktligen stryks 1 mom. 2 punkten. Samtidigt omformas 2 mom. till 2 punkten.

Vidare föreslår utskottet preciseringar i detaljmotiven till paragrafen. Statsrådet ska inte kunna delegera normgivningsbemyndigandet till finansministeriet. I sin praxis har grundlagsutskottet (till exempel GrUU 23/1994 rd och GrUU 26/1994 rd) haft en återhållsam inställning till delegering av normgivningsbemyndiganden.

87 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan föreslår utskottet att ikraftträdandetidpunkten läggs fast med hänsyn till att de tekniska ändringarna som verkställigheten kräver hinner göras. Följaktligen föreslår utskottet att lagen träder i kraft den 1 juni 2007. Samtidigt föreslår utskottet att 1 mom. får ett bemyndigande som föreskriver att de åtgärder som verkställig-

heten förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan och kommentarerna till 86 § föreslår utskottet att 4 mom. ändras. Lagen ska tillämpas på posttjänster fram till den 31 december 2007 när posttjänster börjar omfattas av försörjningslagen. Samma ändring föreslås i 64 § i det andra lagförslaget.

2. Lag om upphandlingen om sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

1 kap. Allmänna bestämmelser om tillämpningsområde

2 §. Upphandlingsprinciper. Paragrafen föreskriver om generella principer vid upphandling.

Utskottet föreslår att paragrafen anpassas till det första lagförslaget och följaktligen får ett nytt 2 mom. Också upphandlingar inom ramen för försörjningslagen bör genomföras så ekonomiskt och metodiskt som möjligt och i bästa möjliga sammanhängande delar med hänsyn till miljöaspekterna. Bestämmelsen har karaktären av en rekommendation. Detaljmotiven i propositionen (s. 48 och 49) lämpar sig också för det nya 2 mom. Samtidigt blir 2 mom. i lagförslaget 3 mom.

2 kap. Enheter och verksamheter som omfattas av tillämpningsområdet

6 §. Energiförsörjning. Ett skrivfel i paragrafen har rättats. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

8 §. Vissa trafiktjänster. Tillämpningsområdet preciseras i fråga om vissa trafiktjänster.

Dessutom föreslår utskottet att 2 mom. förtydligas och bättre anpassas till direktivet.

9 §. Posttjänster. Lagen föreskriver om tillhandahållande av posttjänster enligt lagen om posttjänster (313/2001) efter en övergångsperiod. Enligt 64 § 4 mom. måste lagen tillämpas på posttjänster senast den 1 januari 2009. En närmare tidpunkt föreskrivs enligt 63 § genom för-

ordning av statsrådet. Paragrafen hänvisar till 63 §.

I den allmänna motiveringen ovan föreslår utskottet att övergången från upphandlingslagen till försörjningslagen inte ska föreskrivas genom förordning av statsrådet, utan genom lag. Följaktligen bör normgivningsbemyndigandet i stället hänvisa till 64 § som gäller ikraftträdandet. Nedan föreslår utskottet att 64 § ändras till att posttjänster ska omfattas av försörjningslagen från och med den 1 januari 2008.

4 kap. Annonseringsskyldighet, upphandlingsförfaranden och tidsfrister för upphandling

24 §. Upphandlingsförfaranden. Utskottet har preciserat en del formuleringar och rättat skrivfel i 1 mom. Ändringarna påverkar inte den svenska lagtexten.

25 §. Leverantörsregister. Paragrafen föreskriver om ett leverantörsregister i överensstämmelse med artikel 53 i upphandlingsdirektivet.

Utskottet föreslår att 1 mom. preciseras för att registret klart och tydligt ska vara kopplat till offentliga upphandlingar och för att uppgifterna om fysiska personers lämplighet ska överensstämma med de uppgifter som personerna har lämnat till leverantörsregistret.

På grund av registeruppgifterna om fysiska personer kompletterar utskottet paragrafen med ett nytt 5 mom. Momentet säger att personuppgifter ska behandlas och lämnas ut enligt bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999).

31 §. Beräkning av tidsfrister. Paragrafen har frister för mottagande av anbudsansökningar och anbud.

Utskottet föreslår att paragrafen anpassas till 36 § 1 mom. i upphandlingslagen och följaktligen preciseras med ett tillägg om beräkning av fristen vid selektivt förfarande.

5 kap. Anbudsförfrågan och fastställande av föremålet för upphandlingen

36 §. Innehållet i anbudsförfrågan. Paragrafen har regler om anbudsförfrågan och inbjudan att förhandla.

I 1 mom. 7 punkten byter utskottet ut ett felaktigt begrepp. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

Utskottet föreslår att bestämmelserna preciseras så att det i en anbudsförfrågan också måste uppges enligt vilka kriterier anbudet väljs. Om kriteriet är att ett anbud ska vara totalekonomiskt mest fördelaktigt måste också jämförelsekriterierna och deras viktning eller åtminstone deras prioriteringsordning uppges om de inte anges redan i annonsen eller i ett meddelande om leverantörsregistret.

40 §. *Teknisk definition av upphandlingen.* Utskottet korrigerar ett skrivfel i 2 mom. 4 punkten. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

42 §. *Påvisande av att anbudet svarar mot kraven.* Utskottet har ändrat ett skrivfel. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

6 kap. *Val av kandidater och anbudsgivare samt anbud*

50 §. *Uteslutning av kandidater eller anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott.* Paragrafen har bestämmelser om bedömning av kandidaters och anbudsgivares lämplighet. Bestämmelsen bygger på artikel 54.4 i försörjningsdirektivet som har en hänvisning till artikel 45 i upphandlingsdirektivet.

Utskottet har kompletterat 3 mom. 2 punkten med närmare hänvisningar till konventionen.

Vidare föreslår utskottet att 4 mom. anpassas efter detaljmotiven. Den upphandlande enheten kan göra avsteg från skyldigheten att utesluta en kandidat eller en anbudsgivare som dömts för ett brott enligt momentet på grund av ett tvingande allmänintresse. Avsteg ska enligt det nya förslaget också få göras när en dömd person inte längre arbetar i en ansvarsfull position i det anbudsgivande företaget. Den brottsliga handlingen kan då inte anses vara av relevans för projektet. Utskottet föreslår att detaljmotiven preciseras i enlighet med detta.

Samma ändringar föreslås också i 53 § i upphandlingslagen.

Dessutom har formuleringen i 5 mom. precisats.

51 §. *Utredningar som begärs av kandidater och anbudsgivare.* Paragrafen har bestämmelser om uppgifter som ska begäras.

Utskottet föreslår att 2 mom. ändras i överensstämmelse med detaljmotiven i propositionen. Bedömningen ska således gälla om en kandidats eller en leverantörs system uppfyller miljökraven.

7 kap. *Beslut om upphandling, delgivning och upphandlingskontrakt*

60 §. *Hemlighållande av handlingar.* Paragrafen föreskriver om offentligheten för handlingar i anbudsförfarandet.

Utskottet föreslår att paragrafen preciseras och formuleras om enligt förslaget och med samma motiv som i utlåtandet från förvaltningsutskottet, men utan att 4 mom. med hänvisningen till kyrkolagen tas med. Kyrkolagen gäller bara upphandlingar som omfattas av det första lagförslaget.

Dessutom föreslår utskottet att paragrafrubriken ändras för att bättre motsvara paragrafinnehållet.

Samma ändringar föreslås också i 75 § i det första lagförslaget.

8 kap. *Rättsmedel och särskilda bestämmelser*

63 §. *Närmare bestämmelser.* Paragrafen föreskriver om normgivningsbemyndigande för statsrådet. Enligt 2 punkten kan det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om tillämpningen av lagen vid upphandlingar som genomförs av enheter inom sektorn för posttjänster.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan och 80 § i grundlagen föreslår utskottet att det i normgivningsbemyndigandet för statsrådet inte ska ingå rätt att föreskriva när posttjänster ska omfattas av lagens tillämpningsområde. Bestämmelser om detta finns i 64 § och utskottet föreslår att bestämmelserna ingår där. Relaterade ändringar ingår också i 86 och 87 § i det förs-

ta lagförslaget och i 9 och 64 § i det andra lagförslaget.

I och med att 2 punkten försvinner måste lagrummet formuleras om.

64 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. I de allmänna motiven ovan föreslår utskottet att det första lagförslaget träder i kraft den 1 juni 2007. Med hänvisning till samma skäl och eftersom det andra lagförslaget genom en rad författningshänvisningar hör ihop med ikraftträdandet i punkten för det första lagförslaget, föreslår utskottet att lagarna träder i kraft samtidigt. Vidare föreslår utskottet att 1 mom. kompletteras så att nödvändiga åtgärder för verkställigheten får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med hänvisning till de allmänna motiven ovan och 63 § föreslår utskottet dessutom att 4 mom. ändras. Följaktligen ska posttjänster omfattas av lagens tillämpningsområde från och med den 1 januari 2008. Samma ändring föreslås också i 87 § i det första lagförslaget.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomiskutskottet

att lagförslag 1 och 2 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att tre uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om offentlig upphandling

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

DEL I

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM PRINCIPER OCH TILLÄMPNINGSSOMRÅ- DE

1 kap.

Syfte och principer

1—5 §
(Som i RP)

2 kap.

Tillämpningsområde

6 §

Upphandlande enheter

Upphandlande enheter som avses i denna lag är

- (1 punkten som i RP)
- 2) evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan samt deras församlingar och övriga myndigheter,
- (3—5 punkten som i RP)
- (2 mom. som i RP)

7 §
(Som i RP)

8 §

Undantag från tillämpningsområdet i fråga om tjänsteupphandling

Denna lag tillämpas inte på tjänsteupphandlingskontrakt som gäller

(1—5 punkten som i RP)

6) andra forsknings- och utvecklingstjänster än sådana som uteslutande är till nytta för en upphandlande enhet i dess egen verksamhet, förutsatt att den tillhandahållna tjänsten helt och hållet betalas av den upphandlande enheten; (utesl.)

7) anskaffning av utsläppsenheter enligt Kyoto-protokollet till Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar (FördrS 12/2005 och 13/2005), eller

8) upphandling av flygtrafiktjänster som omfattas av rådets förordning (EEG) nr 2408/92 om EG-lufttrafikföretags tillträde till flyglinjer inom gemenskapen. (Ny)

(2 mom. som i RP)

9 §

Upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

Denna lag tillämpas inte på upphandling för verksamhet i enlighet med lagen om förfarandena vid upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster, nedan *försörjningslagen*, med undantag för upphandling inom sektorn för posttjänster i enlighet med lagens 9 § till utgången av den övergångsperiod som avses i 87 § i denna lag. Denna lag tillämpas inte heller på sådan upphandling för verksamhet enligt försörjningslagen som i nämnda lag har befriats från lagens tillämpningsområde. Rättsmedel enligt denna lag tillämpas på upphandlingar som

omfattas av tillämpningsområdet för försörjningslagen.

(2 mom. som i RP)

10 §
(Som i RP)

11 §

Upphandling hos inköpscentral

(1 och 2 mom. som i RP)

En inköpscentrals verksamhet kan även gälla en myndighet inom Europeiska unionen med säte i Finland. (Nytt)

12—14 §
(Som i RP)

3 kap.

Tröskelvärden och beräkning av det uppskattade värdet av en upphandling

15—20 §
(Som i RP)

4 kap.

Tillämpningsbestämmelser vid enskilda upphandlingsformer

21—23 §
(Som i RP)

DEL II

BESTÄMMELSER OM VARUUPPHANDLINGAR, UPPHANDLINGAR AV PRIMÄRA TJÄNSTER ENLIGT BILAGA A, BYGGENTREPRENADER; BYGGKONCESSIONER OCH PROJEKTTÄVLINGAR

**SOM ÖVERSTIGER EU-TRÖSKELVÄRD-
DET**

5 kap.

Upphandlingsförfaranden24—26 §
(Som i RP)

27 §

Direktupphandling

(Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten)

(2—7 punkten som i RP)

28—31 §
(Som i RP)

32 §

Upphandling som grundar sig på ramavtal

(1 mom. som i RP)

Om den upphandlande enheten har slutit ett ramavtal med flera leverantörer, skall den upphandling som bygger på detta ramavtal tilldelas antingen i enlighet med villkoren i ramavtalet utan konkurrensutsättning eller, om inte alla villkor är fastställda i ramavtalet, genom att konkurrensutsätta leverantörerna inom ramavtalet i enlighet med villkoren för ramavtalet och vid behov i enlighet med villkoren för anbudsförfrågan. Vid behov kan villkoren för ramavtal preciseras *eller klarläggas*.

(3 mom. som i RP)

33 och 34 §
(Som i RP)

6 kap.

**Annonseringsskyldighet och tidsfrister för
upphandling**35—39 §
(Som i RP)

7 kap.

Anbudsförfrågan och fastställande av föremålet för upphandlingen40—51 §
(Som i RP)

8 kap.

**Val av kandidater och anbudsgivare samt val
av anbud**52 §
(Som i RP)

53 §

*Uteslutning av kandidater och anbudsgivare
som gjort sig skyldiga till vissa brott*

(1 och 2 mom. som i RP)

Den upphandlande enheten skall utesluta en kandidat eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet också på grundval av en lagakraftvunnen dom för ett sådant brott i någon annan stat som motsvarar ett brott som nämns i 1 mom. Inom Europeiska gemenskapens medlemsstater gäller bestämmelserna följande brott som nämns i Europeiska gemenskapens lagstiftning:

(1 punkten som i RP)

2) bestickning enligt definitionen i artikel 3 i konventionen av den 26 maj 1997 utarbetad på grundval av artikel 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och på det sätt som fastställs i artikel 2.1 a i rådets rambeslut 2003/568/RIF om kampen mot korruption inom den privata sektorn,

(3 och 4 punkten som i RP)

Undantag från skyldigheten att ur anbudsförfarandet utesluta en kandidat eller anbudsgivare som dömts för ett brott som avses i paragrafen kan göras på grund av *ett tvingande allmänintresse eller för att den dömda inte längre har en ansvarsfull position i det anbudsgivande företaget.*

54 §

Andra grunder för uteslutning

(1 mom. som i RP)

Det som i 1 mom. 3 och 4 punkten föreskrivs om kandidater och anbudsgivare tillämpas även när den som har gjort sig skyldig till en förseelse eller åsidosatt sin skyldighet är en ledande person hos kandidaten eller anbudsgivaren eller en person som är behörig att företräda dem eller att fatta beslut eller har kontrollbehörighet. *En uteslutning kan också prövas bland annat med hänsyn till hur allvarlig förseelsen eller försummelsen är, vilket samband den har med föremålet för upphandlingen, hur lång tid som har förflutit, vilka eventuella andra påföljer som förekommit samt vilka avhjälpande åtgärder den som gjort sig skyldig till försummelsen eller förseelsen eventuellt har vidtagit.*

55 §

Utredning av villkoren för uteslutning

Den upphandlande enheten kan be kandidater och anbudsgivare samt *behöriga myndigheter i andra medlemsstater* om intyg och utredningar enligt *tillämpliga bestämmelser* för att utreda om kandidaten eller anbudsgivaren berörs av en sådan grund för uteslutning som avses i 53 eller 54 §.

(2 och 3 mom. som i RP)

56—64 §
(Som i RP)

DEL III

NATIONELLA FÖRFARANDE

9 kap.

Anbudsförfarande vid upphandling som understiger ett EU-tröskelvärde, vid sekundär tjänsteupphandling enligt bilaga B och viss annan upphandling

65—72 §
(Som i RP)

DEL IV

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM BESLUT OM UPPHANDLING OCH TILLDELNING AV UPPHANDLINGSKONTRAKT, RÄTTSMEDEL SAMT SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

10 kap.

Beslut om upphandling och upphandlingskontrakt

73 och 74 §
(Som i RP)

75 §

Tillämpliga bestämmelser om handlingars offentlighet

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på offentlighet för den upphandlande enhetens handlingar och de avgifter som tas ut för dessa samt på en parts rätt att ta del av handlingarna, om enheten är en myndighet som avses i 4 § i den lagen eller om den på grundval av en bestämmelse någon annanstans i lag är skyldig att följa lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. (Nytt)

Det som lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskriver om en parts rätt att ta del av en handling, när en handling blir of-

fentlig samt behandling och avgörande av ett ärende som gäller rätt att få ta del av en handling tillämpas på rätten för den som deltar i ett anbudsförfarande som ordnas av någon annan än en upphandlande enhet enligt 1 mom. att ta del av handlingar som enheten har upprättat och fått för handläggningen av anbudet och på tystnadsplikten för anställda vid den upphandlade enheten. (Nytt)

Ett beslut av den upphandlade enheten som gäller rätten att ta del av en handling får överklagas i enlighet med 33 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Behörig förvaltningsdomstol i överklaganden som gäller beslut av andra upphandlade enheter än de som är myndigheter är den förvaltningsdomstol i vars domkrets den upphandlande enheten finns.

Kyrkolagen tillämpas på överklagande i beslut av myndigheter inom den evangelisk-lutherska kyrkan. (Nytt)

11 kap.

Rättsmedel76—84 §
(Som i RP)

12 kap.

Särskilda bestämmelser85 §
(Som i RP)

86 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan det vid behov (*utesl.*):

1) *föreskrivas om* förutsättningarna för användning av dynamiska inköpssystem och elektroniska auktioner samt de krav som anknyter till förfarandet, samt

2) *föreskrivas närmare om hur den statliga upphandling som avses i denna lag skall vara ordnad och vilka principer som gäller för den.*
(2 mom. *utesl.*)

87 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2007. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

(2 och 3 mom. som i RP)

Denna lag tillämpas på upphandlingar som genomförs av enheter inom sektorn för posttjänster (*utesl.*) till och med den 31 december 2007.

2.

Lag**om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.	6 §
Allmänna bestämmelser och tillämpningsområde	<i>Energiförsörjning</i>
1 § (Som i RP)	(Som i RP. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten)
2 §	7 § (Som i RP)
<i>Upphandlingsprinciper</i>	8 §
(1 mom. som i RP)	<i>Vissa trafiktjänster</i>
<i>De upphandlande enheterna skall sträva efter att ordna sin upphandling så att den kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna. För att minska de administrativa uppgifterna i anslutning till upphandlingen kan de upphandlande enheterna utnyttja ramavtal samt genomföra gemensamma upphandlingar eller utnyttja andra samarbetsmöjligheter vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling.</i> (Nytt)	(1 mom. som i RP)
(3 mom. som 2 mom. i RP)	Denna lag tillämpas inte på enheter som tillhandahåller busstransporttjänster för allmänheten, om andra enheter fritt kan tillhandahålla samma tjänster (utesl.) antingen generellt eller på ett visst geografiskt område på samma villkor som de upphandlande enheterna.
	(3 mom. som i RP)
3 och 4 § (Som i RP)	9 §
	<i>Posttjänster</i>
2 kap.	Denna lag tillämpas på tillhandahållande av posttjänster enligt lagen om posttjänster (313/2001) enligt vad som närmare bestäms i 64 § 4 mom.
Enheter och verksamheter som omfattas av tillämpningsområdet	10 och 11 § (Som i RP)
5 §	
<i>Upphandlande enheter</i>	
(Som i RP)	

3 kap.

Tröskelvärden och beräkning av det uppskattade värdet av en upphandling samt undantag från tillämpningsområdet12—22 §
(Som i RP)

4 kap.

Annonseringsskyldighet, upphandlingsförfaranden och tidsfrister för upphandling23 §
(Som i RP)

24 §

Upphandlingsförfaranden

(Ändringarna påverkar inte den svenska lagtexten)

(2 mom. som i RP)

25 §

Leverantörsregister

Den upphandlande enheten kan ha ett leverantörsregister för offentliga upphandlingar. Ifall det har annonserats om anbudsförfarandet genom en annons om användning av leverantörsregister, skall den upphandlande enheten välja ut deltagarna i anbudsförfarandet bland dem som införts i registret. *Det får också finnas uppgifter om fysiska personers behörighet när personerna själva har lämnat uppgifterna till den upphandlande enheten för att föras i registret.* I leverantörsregistret kan olika klassificeringar användas. Villkoren för klassificering eller för införande i leverantörsregistret får inte vara diskriminerande.

(2 och 3 mom. som i RP)

(4 mom. som i RP. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten)

*Det som i personuppgiftslagen (523/1999) föreskrivs särskilt om behandling och utlämnande**av personuppgifter tillämpas på behandling och utlämnande av personuppgifter i leverantörsregistret. (Nytt)*26—30 §
(Som i RP)

31 §

Beräkning av tidsfrister

När tidsfristerna för mottagande av anbudsansökningar och anbud fastställs skall hänsyn tas till hur komplext kontraktet är och hur lång tid som behövs för att utarbeta och sända anbudet. De minimitidsfrister som föreskrivs i lagen skall dock iakttas. Tidsfristerna beräknas från den dag som följer på den då upphandlingsannonsen skickades för publicering. *Vid selektivt förfarande räknas tidsfristen från den dag då anbudsförfrågan skickades.*

32—34 §
(Som i RP)

5 kap.

Anbudsförfrågan och fastställande av föremålet för upphandlingen35 §
(Som i RP)

36 §

Innehållet i anbudsförfrågan

Anbudsförfrågan eller i tillämpliga delar upphandlingsannonsen eller en annons om att ett leverantörsregister finns, när en sådan annons samtidigt är en inbjudan till ett anbudsförfarande, skall innehålla

(1—6 punkten som i RP)

7) (Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten)

(8 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

37—39 §
(Som i RP)

40 §

Teknisk definition av upphandlingen

(1 mom. som i RP)

De tekniska specifikationerna skall utarbetas
(1—3 punkten som i RP)

4) utifrån prestanda eller funktionskrav och genom hänvisning till de tekniska definitionerna (*utesl.*) med antagandet att dessa stämmer överens med prestanda- och funktionskraven.

(3 mom. som i RP)

41 §
(Som i RP)

42 §

Påvisande av att anbudet svarar mot kraven

(1 och 2 mom. som i RP)

(3 mom. som i RP. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten)

43—47 §
(Som i RP)

6 kap.

Val av kandidater och anbudsgivare samt anbud

48 och 49 §
(Som i RP)

50 §

Uteslutning av kandidater eller anbudsgivare som gjort sig skyldiga till vissa brott

(1 och 2 mom. som i RP)

Den upphandlande enheten skall utesluta en kandidat eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet också på grundval av en lagakraftvunnen dom för ett sådant brott i någon annan stat som

motsvarar ett brott som nämns i 1 mom. Inom Europeiska gemenskapens medlemsstater gäller bestämmelserna följande brott som nämns i Europeiska gemenskapens lagstiftning:

(1 punkten som i RP)

2) bestickning *med stöd av artikel K 3 2.c i fördraget om Europeiska unionen* bestickning enligt definitionen i artikel 3 i konventionen av den 26 maj 1997 om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och på det sätt som fastställs i artikel 2.1 a i rådets rambeslut 2003/568/RIF om kampen mot korruption inom den privata sektorn,

(3 och 4 punkten som i RP)

Undantag från skyldigheten att ur anbudsförfarandet utesluta en kandidat eller anbudsgivare som dömts för ett brott som avses i paragrafen kan göras på grund av *ett tvingande allmänintresse eller för att den dömde inte längre har en ansvarsfull position i det anbudsgivande företaget.*

Andra upphandlande enheter än de som nämns i 5 § 1 mom. har (*utesl.*) rätt att utesluta en kandidat eller en anbudsgivare ur anbudsförfarandet på de grunder som anges i denna paragraf.

51 §

Utredningar som begärs av kandidater och anbudsgivare

(1 mom. som i RP)

Vid genomförande av en bryggentreprenad eller upphandling av en tjänst kan den upphandlande enheten (utesl.), om föremålet för upphandlingen förutsätter det, begära en utredning av kandidaterna eller anbudsgivarna hur deras system uppfyller miljöskyddskraven (utesl.). Om en upphandlande enhet kräver att få se certifikat som upprättats av oberoende organ och som intygar att leverantören uppfyller kraven i vissa miljöledningsstandarder, skall enheten hänvisa till gemenskapens miljölednings- och revisions-system (EMAS) eller till miljöledningsstandarder som bygger på relevanta europeiska eller internationella standarder och som certifierats av

organ som uppfyller gemenskapslagstiftningen eller relevanta europeiska eller internationella standarder för certifiering. Den upphandlande enheten skall även godta likvärdiga certifikat från organ i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt leverantörernas intyg över likvärdiga miljöåtgärder.

(3 mom. som i RP)

52—57 §
(Som i RP)

7 kap.

Beslut om upphandling, delgivning och upphandlingskontrakt

58 och 59 §
(Som i RP)

60 §

Tillämpliga bestämmelser om handlingars offentlighet

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på offentlighet för (utesl.) handlingar från en upphandlade enhet och på en parts rätt att ta del av handlingarna, om enheten är en myndighet som avses i 4 § eller om den på grundval av någon annan lagstiftning är skyldig att följa lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Det som lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskriver om en parts rätt att ta del av en handling, när en handling blir offentlig samt behandling och avgörande av ett ärende som gäller rätt att få ta del av en handling, tillämpas på rätten för den som deltar i ett anbudsförfarande som ordnas av någon annan än en upphandlande enhet enligt 1 mom. att få ta del av handlingar som enheten har upprättat och fått för handläggningen av anbudet och på

tystnadsplikten för anställda vid den upphandlade enheten. (Nytt)

Ett beslut av den upphandlade enheten som gäller rätten att få ta del av en handling får överklagas i enlighet med 33 § i lagen om offentlighet för myndigheternas verksamhet. Behörig förvaltningsdomstol i överklaganden som gäller beslut av andra upphandlade enheter än de som är myndigheter är den förvaltningsdomstol i vars domkrets den upphandlande enheten finns. (Nytt)

8 kap.

Rättsmedel och särskilda bestämmelser

61 och 62 §
(Som i RP)

63 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan vid behov utfärdas bestämmelser om (utesl.) förutsättningarna för användning av dynamiska inköpsystem och elektroniska auktioner samt de krav som anknyter till förfarandet (utesl.).

64 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2007.

Denna lag tillämpas på upphandling vars upphandlingsförfarande inleds efter lagens ikraftträdande. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

(3 mom. som i RP)

Denna lag tillämpas dock på upphandlingar som genomförs av enheter inom sektorn för posttjänster (utesl.) från och med den 1 januari 2008.

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilka ändringar det behövs i speciallagstiftningen för att kommunerna skall kunna samarbeta om upphandlingar.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om det behövs bestämmelser om icke-vinstdrivande organisationer och företag med begränsad vinstutdelning, särskilt för att medborgarna skall kunna*
3. *Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2008 lämnar en redogörelse till riksdagen om vilka effekter upphandlingslagstiftningen har haft för bland annat kvaliteten på tjänster och anger eventuella ändringsbehov, bland annat beträffande tröskelvärdena, med hänsyn till att kommunerna är olika stora.*

Helsingfors den 12 december 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Arto Bryggare /sd
Sari Essayah /kd
Klaus Hellberg /sd
Esko Kiviranta /cent
Martti Korhonen /vänst
Marjaana Koskinen /sd
Seppo Lahtela /saml

Jere Lahti /saml
Sirpa Paatero /sd
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent
Martin Saarikangas /saml
Sari Sarkomaa /saml
Juhani Sjöblom /saml
Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

RESERVATION

Motivering

Arbetsgruppen kring upphandlingslagstiftningen nådde ingen samsyn i fråga om de nationella tröskelvärdena. Därför blev tröskelvärdena också en mycket stor fråga vid det förberedande arbetet. Tröskelvärdena i propositionen är en kompromiss. Bland annat Finlands Kommunförbund har både vid det förberedande arbetet och i sina yttranden om lagförslaget framhållit att tröskelvärdena bör vara betydligt högre. Med dessa låga nationella tröskelvärden måste kommunerna vid ekonomiskt sett relativt anspråkslösa upphandlingar ägna sig åt byråkratiska detaljer och får mindre resurser att ägna sig åt kvalitetspreciseringar för beställarna och andra upphandlingskriterier. Också social- och hälsovårdsorganisationerna har föreslagit högre nationella tröskelvärden, bland annat med motivet att behandlings- och serviceformerna är långsiktiga och att det finns en invand servicekultur som spelar en extra stor roll för till exempel äldre, funktionshindrade och långtidssjuka. I betänkandet beskriver utskottet mycket väl hur de låga tröskelvärdena kommer att medföra anhopningar av mål och utdragna anläggningstider i marknadsdomstolen. Det bör noteras att offentliga upphandlingar under de nationella gränsvärdena också kan konkurrensutsättas. Däremot skapar vi ett konkurrensutsättningstvång med de låga nationella gränsvärdena.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att 3 kap. 15 § i lagförslag 1 godkänns med följande ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Helsingfors den 12 december 2006

Sari Essayah /kd
Martti Korhonen /vänst

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

3 kap.

Tröskelvärden och beräkning av det uppskattade värdet av en upphandling

15 §

Nationella tröskelvärden

Denna lag tillämpas inte

1) på varu- eller tjänsteupphandling, projekt-tävlingar eller tjänstekoncessioner, om upphandlingens uppskattade värde exklusive mervärdesskatt understiger 25 000 euro,

2) avvikande från vad som anges ovan i 1 punkten om tjänsteupphandling på hälsovårds- och socialtjänster enligt bilaga B (grupp 25) till denna lag och på tjänster enligt bilaga B, vilka anskaffas i enlighet med 6 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) som gemensam anskaffning med arbetsgivaren, ifall anskaffningens uppskattade värde exklusive mervärdesskatt understiger 70 000 euro, samt

3) på byggentreprenader och byggkoncessioner, om upphandlingens uppskattade värde exklusive mervärdesskatt understiger 100 000 euro.